

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY

10. évfolyam számára

2024-2025. TANÉV

ORSZÁGOS DÖNTŐ

2025. április 25. 15.30 – 17.30

A versenyző kódja:

***Kedves Versenyző! Válaszait olvashatóan írja le!
Hiba esetén egyértelműen – egy áthúzással – javítson!***

Csak a megfelelően végrehajtott válaszadás fogadható el!

A feladatsorban szereplő források hivatkozásai az értékelési útmutatóban található!

Maximum: 100 pont

Elért pontszám:

1. Karikázza be a helyes megoldás számát vagy az X - et!

15 pont/...

a) Luxemburgi Zsigmond a háramlási jog révén a koronára visszazálló birtokokat felhasználva bárói rangra emelte

1. "Kis" Károlyt és híveit.

2. a Rozgonyiakat és Ozorai Pipót

X Ozorai Pipót és Cillei Ulrikot.

b) Melyik volt a földrajzi felfedezésekhez vezető tényező?

1. A hajósok ismerték Toscanelli 1474-es világtérképét és Behaim földgömbjét.

2. Európa arisztokráciája ismeretlen tájakat szeretett volna látni.

X A portugálok világbirodalmat akartak létrehozni.

c) A Habsburgok terjeszkedésétől tartó hatalmak a cognaci ligába tömörültek. Kik a tagjai?

1. Németország, Velence, a pápa

2. Firenze, Milanó, Velence, Franciaország, a pápa

X Franciaország, Velence, Nápoly, Firenze és a pápa

d) Németalföld fejlett mezőgazdaságára mi a jellemző?

1. Külterjes gazdálkodás.

2. Megmaradt a feudális kötöttség.

X A belterjes gazdálkodásnál bérmunkát alkalmaztak.

e) Melyik elem csak a kálvini reformációra jellemző?

1. Anyanyelvű igehirdetés.

2. Két szín alatti áldozás.

X predestináció

f) Melyik a katolikus megújulásra leginkább jellemző?

1. Legfőbb könyve a Biblia.

2. A jezsuita rend létrehozása.

X Fontosnak tartották az oktatást.

g) Melyik az unitárius egyház címere?

1.

2.

X

2.

h) Melyik művészeti irányzat képviselte leginkább a rekatolizációt, a vallási megújulást?

- 1. gótika
- 2. reneszánsz
- X barokk

i) Kik vettek részt a harmincéves háborúban?

- 1. Habsburgok, Velence, Dánia
- 2. Habsburgok, Firenze, Dánia, Svédország, Erdély
- X Habsburgok, Franciaország, Dánia, Svédország, Erdély

j) A tordai országgyűlésen hozott határozatok alapján (1568) mely vallások váltak bevett vallásokká?

- 1. református, evangélikus, ortodox, unitárius
- 2. katolikus, evangélikus, református, unitárius
- X katolikus, ortodox, evangélikus, református

k) Zrínyi Ilona kivel szemben védte Munkács várát?

- 1. Belgioso és Aeneas Caprara
- 2. Antonio Caraffa és Belgioso
- X Aeneas Caprara és Antonio Caraffa

l) Ki irányította ténylegesen Munkács védelmét?

- 1. Thököly Imre
- 2. Radics András
- X Zrínyi Ilona

m) Az európai közvélemény hősként (főként francia területen) ábrázolta Zrínyi Ilonát? Miért?

- 1. Gyermekei érdekét védte.
- 2. Szerepet játszott ebben a Bourbon-Habsburg dinasztikus ellentét.
- X A jogos birtokát védte.

n) Hogyan szabadulhatott ki a vár feladása után Zrínyi Ilona?

- 1. A Bécsben kötött kapituláció értelmében.
- 2. Thököly 1690-ben Zernyestnél győzelmet aratott és a foglyul ejtett Heissler generálisért és Doria ezredesért cserébe kiválthatta hitvesét.
- X A törökök békekötésében szerepelt ez a feltétel.

o) Melyik elv/fogalom áll a felvilágosult abszolutizmus központjában?

- 1. bonum publicus
- 2. bonum publicum
- X bonus publicus

2. Húzza át a három nem jellemző állítást vagy forrást!

15 pont/...

a-c) Hunyadi János

1. Luxemburgi Zsigmond hadjárataiban tanulta meg a zsoldos, a huszita harcmódot, a portyázást a hajdúktól és a szekérvár használhatóságát.
2. Kormányzóként akkora hatalom illette meg, mint a királyt, birtokokat is adományozhatott és hűtleneknek megkegyelmezhetett.
3. Az 1443-1444-es hosszú hadjárat sikereként aláírta Ulászló a békét (Nagyváradon) a szultánnal (aki Drinápolyban írta alá a dokumentumot)
4. 1444-ben Várnánál kimentette az uralkodót a janicsárok gyűrűjéből.

d-f) Hunyadi Mátyás

1. „elérkezett a félelmetes ostromhoz a beszercei gróf úr. Csekély számú zsoldosa volt csak... Magyarországbeli keresztet viselő számos népek is verődtek össze Kapisztrán fráter alatt, hogy harcoljanak Krisztus nevéért”
2. Hunyadi János és Hunyadi László halála után V.László Prágába vitte Mátyást, remélve, hogy a törökellenes harcok vezetőjévé teheti később.
3. Vitéz János és Janus Pannonius uralkodása végéig támogatta.
- 4.

g-i) Az aztékok

1. Tenocitlanban építették ki a fővárosukat.
2. Államukat a Nap fiaként tisztelt azték vezette.
3. A Dél-Amerikában kiépített államuk állandóan újabb területeket hódított meg kezdetleges fegyvereik ellenére.
4. Hódításai során emberadót követeltek a meghódítottaktól, akik közül a tehetségeseket felkészítették az állam közigazgatási feladataira, a kevésbé tehetségesek az ültetvényeken dolgoztak, családot is alapíthattak.

j-l) A felfedezéseket követően

1. A gyapotültetvényekre Kínából hoztak dolgozni nagy létszámban embereket az elpusztult indiánok helyett.
2. Az óceáni útvonalak új kikötők virágzását indították el, például a portugál Lisszabont, a németalföldi Amszterdamot, a lengyel Krakkót.
3. A Hanza – útvonal fellendült, árucikkei sem változtak.
4. Az Ibériai-félszigetről elűzött szefárd zsidóság nagy része Dél-Franciaországban telepedett le.

m-o) Magyar barokk

1. Erdélyben két szász városban, Kolozsváron és Brassóban volt virágzó zenei élet.
2. 1711-ben jelent meg Esterházy Péter zeneműve, a Harmonia Caelestis.
3. A leghíresebbek az eszterházi (ma: Fertőd) hangversenyek, operaelőadások voltak.
4. 1766 és 1778 között a legjelentősebb zeneszerző Patatich Ádám volt.

3. feladat

Adjon címet a 2. feladat d-f) elemei között szereplő képnek!

1 pont/...

4. feladat Írja a címerek melletti vonalra, melyik uralkodóházhoz / uralkodóhoz kapcsolhatók!

2 pont/...

(Árpád-ház, Anjou-ház, Jagellók, V.László, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadiak)

a) _____

b) _____

5. feladat Karikázza be a II. Mehmedre vonatkozó helyes állítások betűjelét!

6 pont/...

- Ellenőrzése alá vonta az Ázsia és Európa közötti szárazföldi és tengeri kereskedelmet is.
- A kereskedelem adóztatása, és a nagyvárosok élelmezése céljából a tengerparton mázsálóházakat és raktárakat építtetett.
- Az általa építtetett bazárok nemcsak az adóztatás, hanem az áruk, súlyok és pénzek állami felügyelete miatt is fontosak voltak.
- Feleségül vette Brankovic György szerb despotá Mara nevű lányát.
- A szultán kis-ázsiai nomád türkmének és tatárok Balkánra telepítésével növelte a törökül beszélő muszlim alattvalók számát.
- Az ostromban megrongálódott, elnéptelenedett Konstantinápolyt benépesítették. A betelepülők adókedvezményeket, telket, házat kaptak.
- Az új szolgálókat legelőkelőbb tagjait (pl. nagyvezíreket, flottaparancsnokokat) gyakran házastották össze oszmán hercegnőkkel, hogy ezzel még szorosabban kapcsolódjanak a dinasztiahoz.
- Mivel a vallástudósok, az ulema kiváltságosai az uralkodó hatalmát, legitimitását vallási alapon megkérdőjelezhették, a szultán a vallásjogászokat és bírakat fizetett állami hivatalnokká tette.

6. feladat**4 pont/...**

- a) Mi a neve ennek a palotának, melyet II. Mehmed szultán építtetett? _____

Mi volt a szerepe? Három elemet említsen!

- b) _____
- c) _____
- d) _____

7. feladat Írja be a megfelelő történelmi fogalmat a meghatározás után!**11 pont/...**

Meghatározás	Történelmi fogalom
A török hadsereg csak bizonyos távolságon belül tudott eredményesen harcolni.	a)
A földtulajdonosok saját kezelésbe veszik földjeiket, a bérlők parcelláinak nagy részét, és azokon juhlegelőket alakítanak ki.	b)
Tulajdonjogot és egyéb jogokat megtestesítő értékpapír. Birtokosa részesedése arányában résztulajdonosa az adott társaságnak, és jogosult a jövedelem és a szavazati jogok arányos részére is.	c)
Szultáni teológiai főiskolák idegen elnevezése.	d)
Török földbirtok. Török majorság.	e)
Az alföldi mezővárosok parasztpolgárai közül kikerült marhakereskedők neve.	f)
A XIX. században született eszme, amely a nemzeti összetartozást hangsúlyozza. A nemzeti közösség jogegyenlőségén alapul.	g)
A XIX. században született eszme, amely polgári szabadságjogokat követel, vagyis szólás- és sajtószabadságot és gyülekezési jogot. Képviselőt alapján működő polgári rendszer megvalósítására törekedett.	h)
A XIX. század első felében Angliában az életkörülmények javulása, a higiéniai viszonyok javulása, az orvostudomány fejlődése változást hozott a népességszám növekedésében. A folyamat neve.	i)
A felvilágosult abszolútizmus politikájának legjellemzőbb vonása – az állam közvetlenül beavatkozik a társadalomnak addig az államtól független szférába, ellenőrzése alá akarja vonni a társadalmi élet egész területét.	j)
Papírpénz. A francia forradalom alatt kibocsátott kamatozó utalványok, amelyek rövid időre átvették a pénz szerepét.	k)

8. feladat

2 pont/...

Kit ábrázol a karikatúra? Milyen tevékenység ellen készítették az ábrázolást?

a) _____

b) _____

9. feladat Oldja meg a feladatokat!

11 pont/...

a) Írja a vonalra, melyik állam területén található ma a Zrínyi Ilona által 1685-1688 között védett vár?

b) Írja a vonalra, hol szenvedtek vereséget a kuruc főerők 1708-ban! _____

c) 1708-ban itt tartottak országgyűlést! Írja a vonalra a történelmi helyszín nevét! _____

d) Írja a vonalra, hol szenvedtek a franciák jelentős vereséget 1709-ben? _____

e) Írja a vonalra a Rákóczi-szabadságharc fegyverletételének (1711) helyszínét! _____

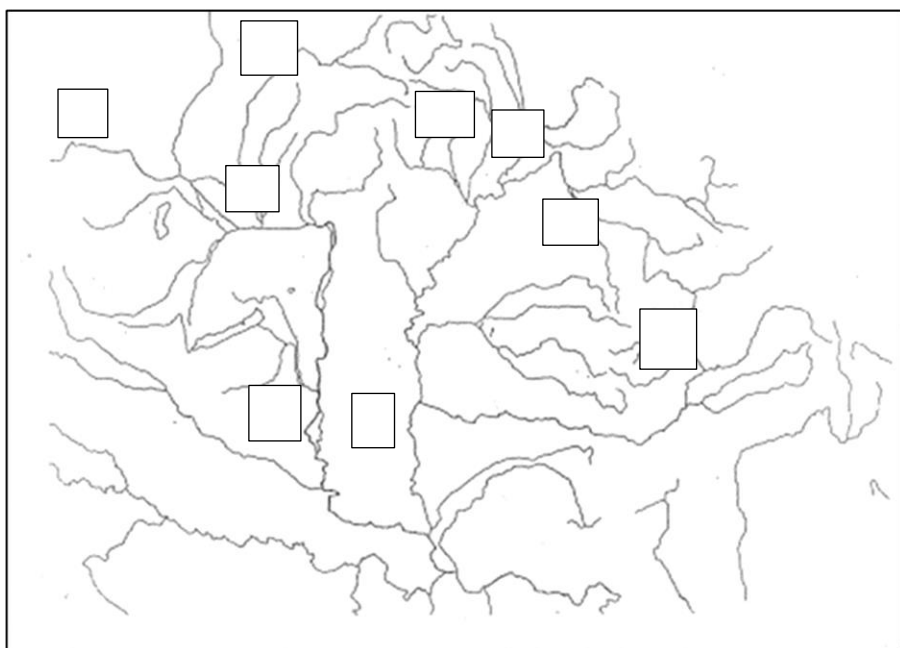

f) Szent Erzsébet székesegyház

Hogyan kapcsolódik a székesegyház története II. Rákóczi Ferenchez, Zrínyi Ilonához, Rákóczi Józsefhez, Bercsényi Miklóshoz? _____

g) Hol található? Írja a város nevét a vonalra! _____

h-k) Írja a magyar történelmi helyszínek betűjelét b), c), e), g) a kontúrtérképen a megfelelő szövegdobozba!

10. feladat Oldja meg a feladatokat!

7 pont/...

Sorolja fel azt a három módot, ahogy újraneépült a XVIII. században Magyarország!

a) _____

b) _____

c) _____

d) Melyik népcsoport települt a Kárpátaljára? _____

e) Az újraneépülés szempontjából mi a közös a Pilis, Tolna, Temesvár környékét tekintve?

f) Milyen népcsoport/ vallási csoport érkezett Galíciából? _____

g) A XV. századtól jelen vannak az ország területén, és a Balkán felől a XVIII. századtól folytatódik a bevándorlásuk.

11. feladat Igaz vagy hamis az állítás? Jelölje a táblázatban X beírásával!**7 pont/...**

Állítás	Igaz	Hamis
a) A Zsigmondot elfogó bárók a „Szent Korona” joghatóságának felhatalmazásából gyakorolták a királyi felségjogokat. A királlyal való kiegyezésük után a korona nemcsak a királyt, hanem a vele együttműködő bárókat is jelenti. Ez a Szent Korona – tan kialakulását is jelezte.		
b) Zrínyi Miklósnak 1556-ban Babócsa visszavétele után Nádasdy Tamás nádorral együttműködve sikerült feltartóztatni a Rinya mocsaraiban Ali budai pasa csapatait.		
c) Az Újszerzeményi Bizottság a jogbiztosító iratok bemutatása és a földbirtok értékének 5 %-át jelentő összeg befizetése után visszaadta a területet az eredeti tulajdonosnak.		
d) 1781-ben jelent meg a királyi tetsvényjog (a placetum regium), amely elrendelte, hogy a pápai bullákat kihirdethessék Bécsben.		
e) Az Országgyűlési Tudósításokat a kormány nem engedélyezte, ezért azokat Pozsonyban nyomtatták ki, és magánlevélben küldték ki a megrendelőknek.		
f) Az 1836. évi 6. tc. mondja ki, hogy a törvényeket magyarul fogalmazzák, és ahol a prédikációk nyelve magyar, ott az anyakönyveket is vezethetik magyarul.		
g) Wesselényi Miklós vezetésével a centralisták szakítottak a közjogi sérelmi politizálás hagyományával, és a társadalmi haladást állították a középpontba.		

12. feladat Egészítse ki a hiányos szöveget!**4 pont/...**

„Az újonnan felállított kormányzések között voltak birodalmi szintűek, amelyek tevékenysége a Magyar Korona országait is érintette. Ilyen volt mindenekelőtt az 1742-ben megszervezett, illetve valójában az Osztrák Kancelláriából kivált és önállósult Udvari és a) _____.

1761-ben Mária Terézia Kaunitz kancellár javaslatára, francia mintára megszervezte a/az

b) _____-ot/et, amely 3 államminiszterből és 3 államtanácsosból állt. [...]

A központi kormányzervek gazdaságpolitikájának a terméke volt a sokat vitatott 1754. évi

c) _____.

Mária Terézia a selyemtermelést igyekezett fokozni, ezért elrendelte az országutak mentén d) _____

ültetését, s azokra selyemhernyók telepítését.”

13. feladat**3 pont/...**

Írja a forrás mellett található vonalra, melyik törvényből, pártprogramból, nyilatkozatból vagy cikkből származik az idézet? Évszámot is írjon!

„A fennálló feltételek mellett gyárakat a zsidók is állíthatnak, kereskedést és mesterségeket akár maguk kezükre, akár vallásukbeli legények segítségével is űzhetnek.” a) _____

„az itt jelenlevők egyenesen kinyilatkoztatván, azon elvet állítják fel, hogy míg a kormány azon ösvényen marad, melyen most van, s oly kezekben lesz, melyek arról, hogy a jelen ösvényen megmaradni fog, kezeskednek: mind addig minden alkotmányos és törvényes úton készek azt, valamint az ő törvényes orgánumait és törvényes tekintélyét is az ő többségükkel gyámolítani.” b) _____

„A közterhekben osztozkodás. Mire nézve az eddig adózó nép terheinek megkönnyítését főbb kötelességünknek ismerjük [...]

A törvény előtti egyenlőség.” c) _____

14. feladat Esszé**12 pont/...**

Mutassa be a felvilágosult abszolútizmus kiteljesedését II. József uralkodása idején ismeretei és a források alapján! Esszéjében emelje ki a felvilágosodás tanaihoz kapcsolható rendeleteit! Válaszát maximum 20-22 sorban írja meg!

„A jobbágyság állapotját annyiban amennyiben a parasztok ennél fogva eddig elé örökös kötelesség alá vettette és a földhöz köttetve voltak, jövőre teljességgel eltöröljük...” (II. József jobbágyrendelete)

„Minden olyan nyilvános vallásgyakorlattal nem bíró helyen, ahol van száz nem katolikus család, s ezeknek van elegendő, törvényes úton biztosított fedezetük imaházak, lelkészlakok, tanítólakások építésére, s ahol a lelkészek és tanítók megfelelő állásáról gondoskodni képesek anélkül, hogy a szolgáltató népet ezekkel a hozzájárulásokkal túlságosan megterhelnék, avagy a reá háruló közadók viselése szempontjából meggyengítenék, legyen szabad ugyanazon nem katolikus, vagyis az ágostai és helvét hitvallásúaknak, avagy a görög szertartású nem egyesülteknek magánimaházakat oly módon felépíteni, hogy ezeknek se tornyuk, se harangjuk, se közútról nyíló bejáratuk – olyan, amilyen a nyilvános templomoknak van – ne legyen” (II. József türelmi rendelete)

VI. Pius pápa és II. József találkozása Bécsben.

